

مارکوس تولیوس سیسرون

ترجمہ شہاب الدین عباسی

چگونہ

پک کشور را
اداره کنیہ

بنگاہ ترجمہ و نشر
کتاب پارسہ

فهرست

۹	با گوهرهای حکمت
۱۳	مقدمه
۳۳	قانون طبیعی
۳۹	توازن قدرت
۴۳	رهبری
۵۷	دوستان و دشمنان
۶۹	اقناع
۷۷	مصالحه
۸۷	پول و قدرت

۸ ■ چگونه یک کشور را اداره کنیم

۹۹	مهاجرت
۱۰۵	جنگ
۱۰۹	فساد
۱۱۹	خودکامگی
۱۳۳	پی‌گفتار سیسرون: دولتِ ساقط‌شده
۱۳۷	منابع متن انگلیسی
۱۴۵	واژه‌نامه
۱۵۹	برای مطالعات بیشتر

با گوهرهای حکمت

مجموعهٔ خردمندی کهن برای خوانندگان مدرن کاری از انتشارات دانشگاه پرینستون است که تا این تاریخ، دوازده کتاب از آن منتشر شده است. در این مجموعه عده‌ای از محققان خبره، به انتخاب و ترجمه از زبان اصلی برخی از مهم‌ترین متون باستان پرداخته‌اند و مقدمه‌هایی فشرده و خواندنی و توضیحات متنی و تاریخی معتبری بر ترجمه افزوده‌اند. کتاب‌ها بر محور موضوعات مهمی مانند سیاست، زندگی فردی و اجتماعی، و آداب اندیشیدن شکل گرفته‌اند که همهٔ انسان‌ها

۱۰ ■ چگونه یک کشور را اداره کنیم

همواره در گیر و دلمشغول آن‌ها بوده‌اند و امروزه هم هستند. این آثار «قدرت درونی» دارند و می‌توانند در حل مسائل انسان معاصر، منبع رجوع و کمک باشند. اولین کتاب این مجموعه با موضوع راه‌های پیروزی در انتخابات، در سال ۲۰۱۲ منتشر شد. دو کتاب بعدی در بارهٔ راه و رسم کشورداری و مواجهه با میان‌سال‌ها و پیری، به ترتیب در سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۶ منتشر شدند. چند کتاب دیگر این مجموعه با محوریت پیروزی در بحث و استدلال، روبه‌رو شدن با مرگ، آداب دوستی، آداب رهبری، و آزادی شخصی، در سال ۲۰۱۸ منتشر شدند. کتاب‌های دیگر این مجموعه به موضوعاتی نظیر این اختصاص دارند که چگونه باید آرامش خود را حفظ کنیم، چگونه به جنگ و سیاست خارجی بیندیشیم و چگونه در بارهٔ خدا فکر کنیم. این چند کتاب اخیر نیز در سال ۲۰۱۹ منتشر شده‌اند.

با گوهرهای حکمت ■ ۱۱

این کتاب‌های ماندگار، نویسندگان بزرگ و نامدار چون سیسرون (کیکرو)، سنکا، توسیدید (توکودیدس)، اپیکتتوس، پلوتارک (پلوتارخوس)، دارند که از فیلسوفان، دولتمردان، مورخان و سخنوران بزرگ تاریخ‌اند. ترجمه همه کتاب‌های این مجموعه مهم تقدیم خوانندگان گرامی خواهد شد.

مترجم و پژوهشگر کتاب حاضر دکتر فیلیپ فریمن، استاد علوم انسانی در دانشگاه پپردين در کالیفرنیاست. او دکترایش را از دانشگاه هاروارد در ادبیات و زبان‌شناسی کلاسیک گرفته و کتاب‌های متعددی منتشر کرده است. سه کتاب از مارکوس سیسرون و یک کتاب از برادر وی در این مجموعه، به همت دکتر فریمن ترجمه و تنظیم شده است. ترجمه‌های خوب و روان او از متون کلاسیک را استوده‌اند. چگونه یک کشور را اداره کنیم بر اساس ترجمه و تنظیم آثاری از مارکوس تولیوس

۱۲ ■ چگونه یک کشور را اداره کنیم

سیسرون، فیلسوف، سیاستمدار و سخنور نامدار رومی، پدید آمده است - مردی که خود دولتمردی توانا بود و جانش را بر سر ایستادگی در برابر یک خودکامه گذاشت؛ چنانکه استاد یکی از دانشگاه‌های آمریکا درباره کتاب‌های سیسرون در این مجموعه گفته، «مردم هرچه بیشتر سیسرون بخوانند، دنیا جای بهتری خواهد شد.»

شهاب‌الدین عباسی

خرداد ۱۳۹۸

مقدمه

گویی در هر صفحه، تاریخ همهٔ اعصار و ملت‌ها را مطالعه می‌کنم، مخصوصاً تاریخ چهل سال گذشتهٔ کشورمان را. اگر نام‌ها را عوض کنیم، هر حکایت در مورد ما هم صدق خواهد کرد.

- نظر جان آدامز دربارهٔ زندگی سیسرون اثر میدلتون^۱

۱. Conyers Middleton: کانپرز میدلتون (۱۷۵۰-۱۶۸۳) محقق و روحانی مسیحی انگلیسی و نویسندهٔ کتاب زندگانی سیسرون که اصلی‌ترین کتاب اوست و برای وی موفقیت به همراه آورد. جان آدامز (۱۸۲۶-۱۷۳۵) دومین رئیس‌جمهور ایالات متحده آمریکا از ۱۷۸۹ تا ۱۷۹۷. (تمام پانوشت‌ها از مترجم است).

۱۴ ■ چگونه یک کشور را اداره کنیم

مارکوس تولیوس سیسرون^۱ در سال ۱۰۶ پیش از میلاد به دنیا آمد، یعنی چهارصد سال پس از آنکه روم آخرین پادشاه خود را از قدرت به زیر کشید و جمهوری را مستقر کرد. سیسرون از شهر کوچک آرپینوم^۲ در تپه‌های جنوب شرق روم برآمد. آرپینوم زادگاه گایوس ماریوس^۳ هم بود، مردی که با سیاست توده‌گرای خود و سازماندهی دوباره ارتش، با به خدمت گرفتن نیروهای داوطلبی که دارایی‌های ویژه‌ای نداشتند، اشراف‌سالاری سنای روم را مبهورت کرد. وقتی سیسرون هنوز چند سال

۱. Marcus Tullius Cicero: مارکوس تولیوس سیسرون (۱۰۶ ق.م - ۴۳ ق.م). نام او به زبان رومی کیکرو تلفظ می‌شود و در زبان لاتینی، سیسرو. در زبان فارسی، از جمله در دایرةالمعارف فارسی مصاحب، بیشتر به سیسرون معروف است.

۲. Arpinum: آرپینوم یا آرپینو. شهری کوچک در حدود یکصد کیلومتری جنوب شرق روم. آرپینوم نام رومی قدیمی این شهر است.

۳. Gaius Marius: گایوس ماریوس (ح ۱۵۷ - ۸۶ ق.م) سردار رومی.

بیشتر نداشت، ماریوس روم را از تجاوز قبایل ژرمنی از جانب آلپ نجات داد و پایه‌های قدرت سیاسی خود را استوار ساخت.

خانوادهٔ سیسرون پایهٔ مالی بلندی نداشت اما پدرش مصمم بود که بهترین شرایط تحصیلی را برای مارکوس و برادر کوچکش، کوئینتوس، فراهم کند. پسرها در روم، نزد بهترین معلمان روز، تاریخ و فلسفه و فن سخنوری آموختند. مارکوس در جوانی، مدتی کوتاه به شکلی معمولی در ارتش خدمت کرد. سپس کارآموزی حقوقی خود را آغاز نمود. یکی از اولین پرونده‌های او در مقام وکیل، دفاع از مردی به نام روسکیوس بود که به ناحق متهم به کشتن پدرش شده بود. این ماجرا موجب بروز اختلاف میان سیسرون جوان، و سولا^۱ دیکتاتور وقت

۱. Lucius Cornelius Sulla: لوکیوس کورنلیوس سولا ←

۱۶ ■ چگونه یک کشور را اداره کنیم

روم، و حکومت فاسد او شد. کار سیسرون شجاعانه بود، و روسکیوس تبرئه شد. اما وقتی دادگاه پایان یافت، سیسرون فکر کرد بهتر است از روم فاصله بگیرد و مطالعاتش را در یونان و رودس^۱ دنبال کند.

پس از آنکه سولا مُرد و روم به حکومت جمهوری بازگشت، سیسرون پله‌های ترقی در مناصب قضایی را از کویستر تا پریتر طی کرد و سرانجام با پیروزی در رقابتی دشوار، به مقام کنسولی روم دست یافت که بالاترین مقام [سیاسی] در جمهوری روم بود.^۲ اما کشوری که

→ (۱۳۸-۷۸ ق.م) سردار رومی. او از سال ۸۲ قبل از میلاد خود را دیکتاتور اعلام کرد و به کشتار دشمنانش (طرفداران گایوس ماریوس) و واگذاری اموال آنان به یاران خود پرداخت و چندی بعد هرگونه نظارت مردم را بر سنا از بین برد.

۱. Rhodes: رودس، از جزایر یونان

۲. کویستر (quaestor) در جمهوری روم قدیم به خزانه‌دار و حسابرس

دولتی گفته می‌شد و پریتر (praetor) به معنی مسئول ←

سیسرون در سال انتصابش به این مقام بر آن حکم می‌راند، همان کشوری نبود که نیاکانش می‌شناختند. آن روستای کوچک در کرانه‌های رود تیبر^۱ رشد کرده و امپراتوری‌ای شده بود که در سرتاسر کرانه دریای مدیترانه گسترده بود. شیوه‌های ساده قهرمانانی مانند کینکیناتوس^۲ افسانه‌ای - که پس از فراخوانده شدن به هدایت کشورش در جنگ، به زمین کشاورزی‌اش

→ دادرسان یا مسؤل رسیدگی به امور ساده شهری مانند رسیدگی به هزینه‌ها و جز آن بوده است. پریترها در غیاب کنسول‌ها اختیارات گسترده‌ای در حکومت داشتند.

۱. Tiber River: رود تیبر (به لاتین: تیبریس، و به ایتالیایی: توره) رود تاریخی اروپا و دومین رود طولانی ایتالیا.

۲. Cincinnatus: کینکیناتوس (زاده ح ۵۱۹ ق.م) دولتمرد رومی که به خاطر تلاش بی‌دریغ در حفظ جمهوری روم در زمانه بحران، و رها کردن زمام قدرت پس از فرونشستن بحران، معروف است. او پس از مبارزه با مهاجمان، بلافاصله کناره گرفت و به مزرعه‌اش بازگشت.

۱۸ ■ چگونه یک کشور را اداره کنیم

بازگشت - جای خود را به فساد و سوء استفاده در داخل و خارج داد. سپاهیان شهر و ندر سال‌های گذشته، به سربازانی حرفه‌ای بدل شده بودند که بیشتر به فرماندهان خود وفادار بودند تا به دولت. پیشروی سولا تا روم و کشتار متعاقب مخالفان سیاسی‌اش، چنان سابقه هولناکی برجا گذاشت که هیچ‌گاه فراموش نشد. رشته‌های پیوند حکومت قانونی رو به گسست بود، حتی وقتی سیسرون به اوج قدرت رومی رسید. در این میان، جناح‌های سیاسی روز از گوش کردن به نظرات یکدیگر خودداری می‌کردند. اقتصاد هم رونقی نداشت و بیکاری تهدیدی مستمر در برابر ثبات اجتماعی بود.

طی دوره کنسولی سیسرون، کاتیلین^۱ اشراف‌زاده

۱. Lucius Sergius Catilina: لوسیوس سرگیوس کاتیلین (ح ۱۰۸ ق.م - ۶۲

ق.م) اشراف‌زاده‌ای که به عوام‌فریبی روی آورد و زمانی ←